

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:
на цілий рік . . . 30 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виставкою 7 доларів, або 12
рублів; з виставкою двічі
в тижні 5 1/2 долара, або 10
рублів; з виставкою що субо-
ти 4 1/2 долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш; а не вольнеш милости і віри не вольнеш.
Бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових цесальвів М Шашкевича

Виходить у Львові по дві
крім неділь руских свят
о 5 1/2 год. по полудні.
Редакция, адміністрация
експедиция «Руслана» при
ул. Осоліньских ч. II. (партер)
(фронт від ул. уТхюї). Експеди-
ция місцевя в Агенція
Соколовского в асажі Гав-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє.
Редакція не обечтана і
відні від порта. — Оголь-
шеня звичайні приймаю-
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Виділанім» 40 іч
від стрічки. Подяки і при-
ватні довесеня по 30 сот.
від стрічки

Автономічні струї серед народностей західної Росії.

(Дальше).

Автономічна струя серед народностей в Росії пірнала за собою також Жидів і вони здобули ся на власні революції. Жидівське питання в Росії належить до найбільш розятрених суспільно-політичних рая і переходило нескі переміни, характеристичні для російського чиновництва.

Коли в 1742. р. зовсім прогнано Жидів з Росії, здавало ся, що се питання рішене на все. З першим поділом Польщі перейшли з частиною Білоруси сотні тисяч Жидів а в другім і третім зовсім повернули драконський указ з 1742. р. В 1785 знесено давні обмеження що до Жидів, привернено їм відобрані права і почали їх прияднувати щораз більше. В 1804. позвалено їм купувати і арендувати рілю і ходити без обмеження до шкіл. В 1835. р. потверджено се право а в 1844. дозволено їм відкривати власні школи. За Олександра II. радив міні тер скарбу 1863. р. позвалити їм без обмежень поселити ся в цілім царстві, бо через те розібє ся їх загальну солідарність, а піднесе ся торгівля і промисл. В 1867. дозволено їм арендувати млини і фабрики. В 1870 надано їм право участі в міській самоуправі. Всім тим змагало російське чиновництво помало до горожанської рівноправности Жидів. Се була доба обрусєнія Жидів, а Жиди горнули ся до російської культури а мимо погромів, котрих причини гляділи посеред себе самих, мимо антисемітизму чиновництва і рос. суспільности, московчили ся.

Публіцист жидівский Португалов приписував погроми семітській окремішности Жидів і радив їм обєдинати ся з народами серед котрих живуть. Другий Жид, історик Дубнов радив їм позсути ся «тальмудистичної і рабністичної реґляментации». Жидівська інтелґенция ішла за тими покликаними, але дармо.

Чиновничя рос. реакция для відвернення очий рос. інтелґенції від держ. реформ, почала глядіти союзника в темних верствах і кинула оклик антисемітизму та викликала погром і обмеження Жидів, поверти їх з ввнутри губерній а дозволила поселят ся лише в 15 губерніях західних (крім Польск. Королівства). Славні постанови «тимчасові» з 15. мая 1882., що обєвязують доси, проганяючі Жидів з сіл на Литві і Русі, скуярали їх по містах. Гимто на Білорусі, Литві і Україні є цілі жидівські міста, як Пиньск (75% жид. населєня), Бердичів (78%). Заборснено їм пересилатись до Финляндії (1888), утруднено приступ до адвокатури (1889), знесено призна ні їм прав. до функцій в самоуправі, видано обмеження що до шкіл і т. д.

Погроми не спинили нараз обрусєнія Жидів, але за те розбудили в них национ.

почуте і викликали від 1880. р. серед жид. інтелґенції нові струї народні. Одна з них проявила ся в палестинфлізмі (др. Пінскер), друга в змаганю до освєдомленя темних верств суспільности; жидівські відродини пішли в двох напрямх: сионістичнім і «класовім», майже рівночасно.

Сионізм зорганізував ся і здобуз ся на власні конгреси. Перший конгрес в Базилєві (1897) уложив програму і з сион. організації в Росії утворив забороло народної самооборони проти антисемітизму і від того часу почали Жиди різко зазначувати свою народну окремішність.

Широкі жид. верстви зорганізували ся в т. зв. Bund-і в окреме «класове» сторонництво без национ. закраски Кишенівский і Гомельский погром (1903) додали нових сил сионізмю, яко протестови проти всерос. засади: самодержавіє, православіє і народность.

Скріпленє сионістичних струй вплинуло на націоналізацію класової програми Bund-у і програми робітничої жидівської. З ослабленєм російського чиновництва під впливом свободи взяли ся і Жиди до опредєленя обсягу і змісту народної самоуправи, але тут зупинили ся з недостатком власної области. Мимо того домагають ся автономізації цілої держави і самоуправи для всіх народностей. Жиди видали чимало теоретиків, котрі на ниві науковій і дньвникарській працюють в напрямі ідеї автономічної і децентралізації царства.

(Конець буде).

Приклонникам апіретіґійної резолюції академічної молодежи.

(Дальше).

Але ходім дальше до наукових аргументів д. Донцова та єго прихильників.

Щоби доказати, що христ. Церква не має ніяких заслуг для людства та пролетарияту, ставить д. Донцов такі запити:

«Де і коли Церква виступала проти несправедливих устроїв? Було би дуже цікаво почути кілька фактів на доказ сього...

Чи може Церква виступила проти крпацтва?

Чи може вступала проти політичного гнету?

Чи може виступала проти політичної експлоатації?...

А вжеж цікавість д. Донцова та товаришів треба заспокоїти; хоча мене дивує — правду сказавши — як д. Донцов може такі запити ставити. Атже се явні факти історичні, які знає кожний укінчений гімназіаст. Але може бути що забув, тому я наведу бодай кілька...

Проти абсолютизму та деспотизму цєсарів німецких виступали іменем Церкви Александр III (1190—1181), Іннокентій III (1198—1214 року), Боніфатій VIII. (від року 1294

до 1303). Против деспотизму Наполеона I, перед котрим ціла Европа дрожала, виступав Пій VII (1800—1823). Проти сучасного несправедливого устрою виступав папа Лев XIII в своїй енцикліці «Revum novatum». Проти крпацтва та неволі Церква виступала від перших початків свого єствованя. Як Церква задивляла ся на невольництво, то видно з того, що невольники могли бути не тільки євєячениками, єпископами, але навіть папами, бо Пій I (140—154), Калікст I. (217—222) були з роду невольниками.

Павло III (1534—1549) в письмі з дня 29 V 1537, Урбан VIII в письмі з д. 28/IV 1639, Бенедикт XIV. суворо виступають против тих всіх, що в Бразилії з автохтонної людности поробити хотіли невольників.

О права муринів африканських упоминавсь Пій II в письмі з д. 7. жовн. 14/12; єпископ de las Casas († 1566) виборов у Кароля V право личної свободи для Американців, Лев XIII. написав дві енцикліки в справі знесеня невольництва в Африці...

Наколи ті історичні факти Вам, Добродію, не вистарчать та не переконають Вас о сім, як добродчинний та благодатний вплив на розвиток людства мала Церква, то пригляньте ся жатю-бутю інших народів нехристиянських.

В Азії є народи, що визнають брамаїзм; загальне число доходить до одної третини всього людєт. а, коло 500 мільонів. У них всіх є кастовість, себто поділ на різні стани та касты, що розділюють одних від других неначе хінським муром. Сі люди не можуть ще нині зрозуміти, що всі люди рівні.

А чи догадаєтесь, чому?

Я Вам скажу: Тому, що не знають Христа, не знають єго науки, не уміють єго молитви, а якої Ви собі глузуйте в Вашій відповіді, с. є молитви «Отче наш», котрої навчив Христос. Бо хто не знає, що для всіх людей один Спаситель, один Христос, хто не знає, що для всіх один є закон любви Бога і ближнього і ворога... сей не зрозуміє ніколи того, що всі люди рівні, всі брати.

А вже найбільше обурює ся д. Донцов на християнську Церкву за убите Феррера.

«Слова похвали для Церкви — пише д. Донцов — яко поборниці несправедливого устрою пишуть ся в той момент, коли в Іспанії знов воскресли трибунали сьє. Інквізиції. Сі слова пишуть ся в той самий час, коли в Іспанії і Італії тонзуровані гієни скаженіють від радости з приводу замордованя «єретика», в той самий час, коли цілий європейский пролетарият плюнув з погордою і ненавистю на інквізиторів у реверєдах».

Аж дрозц прошибає душу кожного соціал-демократа, коли згадає про смерть так невинного, так чесного та характерного чоловіка, яким був Феррер.

Спомин про єго смерть вивів д. Донцова з рівноваги і він понав в соціал демократичне обурєне так, що перед єго очами станули давні інквізиторські трибунали, тонзуровані гієни... як они скаженіють (!) від радости... а пролетарият плює з погордою та ненавистю...

Богато фантазії, але мало, дуже мало правди!

Послідні новости

благатні для Пань

поруcae у великім виборі
фірма

АНТІН УВІЄРА

Львів, ул. Галицка ч. 10.

Вовну на сукні і костюми — Вельвети — Плюні на жакети — Флянєльки — Бархани. —

Ціни дуже низькі. — 106 (2—10)

Для Духовенства значний спуст.

Я спитаю д. Донцова, чи сей закид слушний? Як можна приписувати Церкві вину за убите Феррера?

Після яких законів церковних его судили?

Який представник Церкви засідав в трибуналі судейським?

Який представник Церкви підписав его засуд?

Чи не читав, що Папа Пій X, представник Церкви католицької супротивив, ся сему засудови?...

(Конець буде).

Огляд часописий.

(Грузинська часопись про обрусительну систему в школі. Київське „Село“ про начерк закона українських депутатів і в справі української мови в народній школі. Як селянство на Україні відносить ся до письменства на рідній мові?)

(Дальше.)

Д. Жебуньов подав вельми цікаві але й ще більше сумні картини про те, що селянство на Україні рветь ся, горне ся до світла, домагає ся, просить подати ему освіту на рідній мові, подавати книжок, а інтелігенція відносить ся у великій часті байдужно, глуха, сліпа і німа на всі ті просьби широких верств народних. Отут — в „Просьвітах“ справдешня реальна робота і хосенна, що доведе наш нарід до свідомости, моральности і добробуту. І тут в тій сумній картині бачимо доказ, що то значить, як нема духовенства свого рідного, своєї церкви, де би люди почули науку в своїй мові.

Ось тому наводимо в цілости сю сумну картину, нехай читають її наші радикали і соціалдемократи, котрих і на Україні чимало.

Як ставить ся український народ до літератури на рідній мові?*)

З приводу сього питання було чимало витрачено чорнила і паперу, а в устних розмовах — слів. Писало ся і говорило ся, що наш народ на стільки покалічив свою рідну мову і відвик від неї, що українська книжка або часопись незрозуміла для нього і він нехтує нею. Казали, що московська школа цілком московщить Українця і відвертає его від рідної мови. Через такі думки і висновки, наче виведені з самого життя народнього, домагання української школи, або ширення української літератури серед народа, вважались і навіть тепер іноді вважають ся романтичною справою, докхотством. „На що марно витрачати свої сили і енергію“, кажуть нам, „коли сам народ не визнає права своєї мови, вважає її „мужицкою“, і прагне учить ся і читати по московськи?“. В суперечках з приводу сеї справи супротивники її не хотять і слухати того доводу, що темний народ багато чого не визнає з того, в чому він несвідомий, і навіть питома почуте визнає ся людиною тільки тоді, коли она може розсудити про него з допомогою освіти і знання. Не вважають супротивники її на те, що колиб слухатись і задовольняти тільки ті домагання народа, котрі він визнає тепер, при сучасній темряві, в якій він плутає ся, то довелось би занедбати багато чого иншого з того, що освічене громадянство вважає за необхідну потребу для поступу народа вперед... Одначе, громадянські діячі не залишають справ, а вживають усі старання для популяризації своїх думок і того, що придбано наукою, бо знають, що народ не визнає їх домагань через свою темноту і несвідомість. Чомуж таке саме трактоване не прикладає ся до розбудження національного почуття в народі і освітлення ему справи національного відродження?... Нікісінької льогіки нема в такому виключеню.

Відсуваючи на бік сю теоретичну розправу, я спробую звернутись до реального життя: чи справді наш народ охоче наворачтає ся до чужої національности, цурає ся своєї і его питома почуте ні в чім не прокидає ся? Колиб вказав на численні „приговори“ і „накази послам“, котрі складались по селах підчас першої думи, в яких визначались домагання національної школи і инших національних прав, то мені закинулиб, що

*) Читано було на літературній вечірці в українській клубі.

ті „приговори“ і „накази“ писались під впливом інтелігентних „ораторів“. Хоч і трудно погодитись з тим, щоби в „приговорах“ писалось щось протилежне бажанням тих, хто підписував їх, але припустім на час, що оно було так, хоч як би се не здавалось не імовірним. Залишім на бік і сі події, звернімось до инших фактів з сучасного життя. Я не буду торкатись моїх особистих спостережень, щоби уникнути закиду в субьективности моїх висновків, я хочу довести до відома слухачів тільки те, як сам народ висловлює ся про літературу на его рідній мові — значить і про живе слово на тій же мові.

II.

З того часу, як українська література вивільдилась з під закону 1876 року, і відразу шугнула на світ Божий, ціла лава книжок, писаних по українському — з того часу до „Просьвітів“, до українських книгарень, до редакцій українських часописів почали надходити з визших верств народа прохання прислати книжок, „писаних по нашому“. Прохання ті задовольняли ся припадково: як наверне ся до редакції, або до книгарні сторонна людина, котра має час і гроші, виконати сю справу, то й прохачі задовольнять ся, а в иншому разі — ні. Треба було організувати сю справу, і комуб швидче стати на чолі її, як не „Просьвітам“ нашим? Але нехай би она спробувала організувати її широко — чи не відгукнулось би се прикро на їх долі (про недостачу грошей на те у „Просьвіт“ — я вже й не кажу)? Певно відгукнулось би, як відгукнулось заведене ними філії по повітах... Через те „Просьвіти“ не осмільювались братись за се діло так, як би слід було. Таким робом, прохання книжок, „писаних по нашому“, задовольнялись випадково і не всі, а проте що далі, то все частійше они надходили, і іноді писали ся вже не прохання, а справжні благаія „нагудувати душу“, як се писав один прехач. Хто штовхав прохачів українських книжок до писання тих благодіючих листів? — спитав би я людей, упевнених в тому, що український народ відцурав ся своєї мови, нехтує нею.. Але того мало — є у мене яскравіші докази того, що він не відцурав ся, і далі я говорити му вже устами самого народа про сю потребу.

Я вже казав, що поодинокі люди розповсюджували українські книжки, але декого з них боліло, що ся справа не організована, і схотіло ся організувати її. Торік склав ся маленький гурток з людей, охочих до сеї справи з тим завданєм, щоби збирати по українських інституціях прохання книжок і по зможі задовольняти їх. Грошей було мало у них для того, щоби широко повести справу на власний кошт, то они випрохали у видавців книжок чималої знизки в номінальній ціні їх (инші скидали до 50%), де в кого випрохали дурно книжок, і розпочали своє діло. Не весь гурток міг працювати, бо де у кого не вистачало часу вільного для того, але два учасники з того гуртка пильво взяли ся до сеї справи. На протязі 8 місяців они розіслали 2639 книжок, і все таки не задовольнили усіх прохань, бо не вистачило у них грошей на те, щоб далі і ширше повести справу: треба було витрачати гроші не тільки на покуп книг, а ще й на приставку їх до прохачів, а се коштувало инший раз не менше вартости книжок.

У відповідь на сі посилки книг відбирались надзвичайно інтересні листи з подякою за „духовну страву“, як було написано в одному з них. На мій жаль, я не міг зібрати до купи усі ті листи, але й ті, що є у мене, не могу умістити усіх, а подаю до уваги слухачів тільки вразнійші з них. Деякі листи міщу цілком, а з инших — тільки цікавіші місця. Ось пише селянин з Сквирщини: „У нашому селі іден чоловік виписує газетку під заголовком „Рада“. Я пішов до него і начали ми читати її.

Він читає а я слухаю і так мені стало приятно, що се читає ся на рідній мові. Я взяв ся читати та щось у мене так не виходить. Він як уже давно читає, то лучше уже знає читати, тай розказав мені, як то треба читати на українській мові, і я враз почав читати; став я до него чаще ходити та до дому брати газету, тай научив ся і тепер могу свободно читати на рідній мові. Коло мене стали другі підучуваця і так що штук пять научилось читати. Той чоловік, що виписує Раду десь дістав на время кобза-

ря Шевченка і ще деякі книжки. Се все ми прочитали тай стали радити, як би купити собі такі книжки а найбільше кобзаря, котрий стоїт карбованець і 50 коп; порадилась ми але без грошей ні чого не вирадиш. Хоть голодний, хліба нема, треба купити а заробітки лих; так оно і осталося, а все таки в моїй голові роять ся думки, як би купити бо дуже цікава штука. Ходжу я на залізницю на роботу і там балакаю з робітниками про се. Але в одно время сіли ми полуднувати, аж іде чоловік, не знаю хто він такий, тай сів коло нас віддехнуть; став розпитувати що чути. Ми ему стали балакати то се, то те, а потім я ему сказав що в нас чоловік виписує Раду, а він каже: то добра штука. Після того я ему кажу що богацько читачів є українських, та нема де дістати книжок, а він каже: є у Києві Просьвіта, що помагає в нуждах народних; каже напишіть їй то она пришле. Так, о се я пишу й найпокорнійше прошу пришліть мені Кобзаря і других українських книжок, буду щиро дякувати“.

(Дальше буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Зверхній вигляд держ. ради такий, що ніби то в ній розпочала ся парлам. робота, а в дійсности розправа над наглыми внесеннями. N. W. Tagblatt звіщає, що наколиб сі розправи протягнули ся, правительство постановить ultimatum, що відрочить і замкне сесию і скличе аж в кінцем грудня, щоби поставити держ. раду перед конечність або зараз ухвалити будж. провізорію або рішити ся на § 14. Однак мимо того прихильники парламентаризму не тратять надії, що правильна робота почне ся.

Христ. суспільне сторонництво ухвалило передвчера одводушну заяву довіря бар. Бівертові задля соц.-дем. напастий на него і висловило надію, що мимо обструкції поведе ся ему парламентарно полагодити державні і народні конечности.

На останній коронній раді мав дісар подати ultimatum д-рови Векерлюму що до полагоди пересилена і домагав ся додержання зобовязань з цвітня 1906 р. а іменно ухвалення кредитів військових і удержання банкової спільности.

Сям вістям заперечують в будапештській кореспонденції.

Юст веде на широкі розміри агітацію за самостійним угор. банком і проти коаліційного правительства.

Заграниця.

Велике князівство Фінляндске злучене з Росією персонально унією, переповнене російським війском, бо „самодержець всеї Русі“ має знищити останні сліди народної самостійности Фінляндії. Як звіщають з Петербурга, випрацювали російські члени російско-фінляндської комісії дотично будучого державно-правного становища Фінляндії начерк, яким застерігає ся для державного законодавства, а тим самим відбирає ся фінляндському соймови отсі точки: Участь Фінляндії в державних видатках і податках, обовязок військової служби і военні видатки, права російських підданих в Фінляндії, постанови що до державної мови, виконувана російських судових вироків, головні основи адміністрації, карне законодавство, головні основи судового і процесового поступованя та шкільництва, дальше право о стоваришенях, печатний закон, цловий закон, охорона патенту і духовного майна, грошевий оборот, почтовий, телеграфічний, воздушний і залізничний рух, о скільки входять в гру оборона краю і заграничний рух, корабельний рух і право чужинців в Фінляндії.

Сю брутальну русифікацію розширено також в понижуючий спосіб на вні. Цар згодив ся на постанову ради міністрів, після котрої в будучности представники фінляндської правительственої власти не можуть виступати самостійно на заграничних конгресах, конференціях і міжнародних торжествах, о скільки они мають політичний характер. Коли ті конгреси і т. п. не є політичні, можуть Фінляндці виступити на них

яко приватні особи або представники приватних товариств. Колиб okazało ся конечним, щоби на яких міжнародних зборах явили ся офіційно-представники Фінляндії, можуть ті представники виступати лише яко члени російських делегацій і колиб їх не було, тоді фінляндські представники не можуть брати участи в нарадах.

Непорозуміння, яке вибухло недавно між Нікарагуою а північною Америкою, заострило ся вельми. Президент Нікарагуи, Zelaya, звернув американському консулеви доручену ним острю американську ноту без ніякої відповіді. Після інших виступів президент Zelaya вислав ультиматум півн. америк. правительству і з сего приводу американська маринарка робить горячкові приготування, приладжуючи кораблі для перевозу великих відділів війська. Канонерка „Vicksburg“ прибула до Корінто, кружляк „Desmonies“ до Greytown. Обавляють ся, що колиб президент Zelaya дальше не аважає на представлення зі сторони Зєдинених Держав, тоді може прийти до оружноі розприви між обома державами. Президент Zelaya увязнює без розбору американських підданих, а таких вязнів має бути вже сотками, як доносять з Коста Ріки.

Не підлягає ніякому сумнівови, який був би вислід сеї війни. Нікарагуа, що має 123.900 кв. кільом. поверхні і около пів мільона мешканців, не остоялаб ся супроти колюсальної півн.-америк. держави, яка її здусилаб цілковито. Приклад бувшого президента Castro повинен поділати на президента Zelaya і бути для него пересторогою.

Державна рада.

Засіданє в четвер розпочало ся о 10-ій год. рано.

Пос. Зелігер приписує вину бездіяности парламенту буржуазії, а більшість палати хоче віддати управу бюрократії. Ческа обструкція служить февидалам, а Німці хотять, щоби 9 мільонів панувало над 16 мільонами. То, що тут діє ся, було і в ческим соїмі. Німці видають нарід в руки бюрократії. Нарід покладає великі надії на народ. парламент. Бєсідник просять прийняти внесенє соці. демократів, з котрого всі народности будуть вдоволені.

Бар. Бінерт заявляє, що трудність в розвязці націон. питаня в Австрії спочиває в різнородности меншостей в поодиноких краях, по вітах і громадах. Ча заведене народного катастру, як в Моравії, могло би бути успішно приложено до інших країв, де є інші умовни, се питанє, котре треба допенна розвязати. Всякі змаганя до розвязки сего питаня повитає правительство дуже радо.

Дальше полемізував бар. Бінерт з виводами п. Крамаржа і заперечував сему, начеб правительство було протиславянське або протическе. Сила Австрії зависима від свіділаня всіх чинників і тому відкинує ся до палати, щоби роботу розпочала і полагодила трудні справи. Язикові предлоги не мають наміру кому небудь заподіяти кривду, а навпаки можуть бути підвалиною до порозуміння. Жалоби Крамаржа і Пергелята що до язикових предлог параліжують ся і збивають ся обопільно. Промова в палаті вельмож не містить ніякої погрози проти парламенту, бо бєсідник говорив про сталість правительства і адміністрації, за чим і тепер встаює, і жалує, що знов піднесено проти правительства докори в справі боснійского хлїборобского банку. Може небавом виявить ся, що розвязка сеї справи осягнена правительством, відповідає дійсно всім потребам. Бєсідник бачить з дотеперішних промов, що є глибока потреба осягнення в навіюн. боротьбі мира, чим можна буде осягнути мирне пожитє народів. Національна боротьба заподіває шкоди всім народам, держ. радї і державі. Правительство радо повитає се; наколиб повело ся дійти до сего помиреня і помало довести до практичних вислідів. Правительство буде піддержувати сі змаганя і відкинує ся до палати, щоби скоро полагодила наглі внесеня і взяла ся до розправ над будж. провізорією.

Пос. Дністрянський заявив, що всім сторонництвам в палаті попередно або безпосредно залежать на розвязці язикового питаня, лише Поляки не потребують сего, бо вже все мають, а навіть боять ся полагоди сего питаня в навірмі рівноправ. ости, бо із свого стану посіданя були би приневолені багато віддати. Від часів Таффого всі правительства намагали ся заняти становище в справі національній. Полїтика бар. Бінерта є дуже проста, бо полягає на переченю народних прав і парламентаризму. На его погляд є лише дві народности, котрим в Австрії прєслужує власть: Німці і Поляки а інших лише терпить ся тут. Правительство теперішнє

признає Русинів лише яко підвладних Полякам. Весь руский нарід має для теперішного правительства лише слова обуреня і робить центр. правительство однічалним за виданє народу руского его ворогових. Бєсідник поясняє зрт. XIX осн. законів і жалує ся, що правительство знає лише язикове питанє в Чехах, а не знає его в інших частях держави. Поки основна гадка артикулу XIX-го не буде здійснена в найдрібїйших подробицях, Русини будуть приневолені підносити рішучі засторози проти численних его нарушувань адміністрацією. Народи повинні бути подвигнені до прямих державних органїзмів. Суперечнє є з конституцією управильнюване язикового питаня розпорядками, як се діє ся в Галичині Бєсідник звертає на сю справу бачність також з огляду на загран. політику і визнає, щоби не ігнорвано руского народу і не допроваджувано его до розпуки.

П. Вайденгофер (нім. люд.) зазначує, що вїденські демонстрації були охороною заявою німецького населеня проти Чехів в обороні німецького характеру Відня.

П. Немец (соц.) докоряє правительству, що оно і буржуазійні сторонництва винні усему, бо хотять робітників виключити з прилюдного житя. Справа шкіл для народних меншостей повинна бути управильнена законодатним способом.

П. Курилович (москв.) домагає ся береженя основ. законів. Правительство бар. Бінерта не спосібне до полагоди язик. питаня. Се питанє досі в Галичині не рішенє, але сумне положенє повинно оба народи злучити до спільної роботи. Бєсідник розводить ся над упослідженєм «малорусского» язика в Галичині в его питомій правоисї і домагає ся законодатного признаня літературного московского язика і утвореня катедри московск. літератури в львівскім університеті. Обговорює положенє греко кат. Церкви в Галичині і висловлює жалоби в тім напрямі та висказує надїю, що демократичний дух часу всім народам дасть належні їм права і спромозу культурного розвитку.

П. Хоц (чєск. радикал) вважає внесенє Крамаржа централїстичним, бо оно належить до чєск. соїму. Внесенє Пергелята, щоби язикові предлоги відслати до комісії, не можна прийняти. В промові Крамаржа нема мови про порукку, при якій чєский нарід міг би мати участь в коалїції. Зміна системи то на погляд его сторонництва, є зміна централїст. конституції, змодернізованє конституції чєского королїства і внесенє § 14 го Доки се не настає, радить не випускати з рук обструкційного оружя. В теперішних нагліх внесенях розходить ся дійсно о обструкцію.

П. Котлярж (чєск. хлїбор.) заявляє, що Німці змагають до злуки з Німеччиною. Нім. союз утворив філії в Австрії, а голова Нім. Народ Радї в Чехах заявив, що Німці змагають до розширеня границь державних доти, доки сягає їм. язик.

П. Лягїнія (Хорват) заявляє, що Слав. Єднота є за правильною парлам. роботою, але Слав. Єдн. стоїть за наглюстю всіх націон. внесень.

Відтак розправу перервано.
Слїдуюче засіданє в суботу (щирї) о год. 11-ій перед полуднем.

Просимо відховити перегляду.

Новинки

— Калєндар. В суботу: руско-кат.: Филипан.; римо-кат.: Валеріяна. — В недїлю: руско-кат.: Гурия; римо-кат.: Кресцентія.

— Нагорода за українську книжку. На виставі, уладженій сего року полтавским сільско-господарским товариством в Полтаві, присуджено велику срібну медалю київскому ветеринарному лікарєви Василєви Корольову за его книжку: „Скотолїчебник“, яку видало пєтербурскє „Добродїїне товариство“.

— Нова філія „Сільского Господаря“. Дня 16. с. м. відбули ся в Зборові основуючі загальні збори філії кравового рільничого Тов. „Сільский Господар“. Вписало ся 45 членів. По довшєм викладї економічно-господарским, який виволосив о. посол Овишкевич, вибрано виділ, який укоституован ся вибираючи о. Евгєна Герасимовича з Присовєдь головою, а Алекс. Багрія секретарєм.

— З хутора Чаплино, олександрівского повіту на Катєринославщині, пишуть до „Радї“: Потроху і між тутешними селянами являє ся українська книжка і часопись. Спершу се дивувало наших темних гречкосієв, бо яку се можна, мовляв, щоб часописи друкувались „мужичою“ мовою, але що далі то більше й більше розходить ся тут українська книжочка. Любо глянути на школяра, що читає і як скоро розуміє зміст книжочки.

Часопись „Село“ так влучно відповідає потребам села, як економічно, так історично і літературно, що селяни прочитанє розказують другим та й користують ся всякими вказівками по сільскому господарству. Школа тільки, що сільска інтелїгенція не спочуває і навіть ворожо відносить ся до культурности селян. На приклад тутешній вчитель дійшов навіть до того, що радив селянам не читати часописей. „Развѣ вамъ газети читати? Вамъ около скота только ходить, а газета для интеллигентныхъ людей“.

— Римо-католиці Русини. Польські часописи не можуть погодити ся з думкою, що Русини в Галичині можуть бути римо-католиками, так само, як деякі Німці в Галичині є римо-католики. Отже польські часописи зробили крик, що в селі Доброводи, збарзского повіта, 500 Поляків твердять, що они не є Поляками, а є Русинами, а навіть ходять до рускої церкви. Ті „Поляки“ є римо-католиками і тому по думцї польської праси, мусять бути Поляками і не сьміють признавати ся до Русинів.

— Київські сільско-господарські курси. Вже почала ся наука на київських сільско-господарских курсах, які уладжує місцеве сільско-господарське товариство. Сего року вчити ся на курсах висловило бажанє чимало людей: прийнято на курси 160 осіб, серед яких 8 жінок. Більшість слухачів близько стоїть до сільского господарства і практично з ним знайома.

— Грабїж В Микулїчинї ограбив хтось в почи влестителя вїллї п. Суходольского. Доси не вислїджено овришків. Було їх кількох, бо один заткав хусткою уста старого Суходольского а інші забирали дорожчїности. В поспїху лиши ли сокиру.

— Зелїзнична катастрофа. Вчєра вечером на головнім двірцї в Чернівцях, наслідком густої мряки, зударив ся поїзд особовий, який їхав до Новоселиці, з иншим поїздом. Три подорожні тяжко поранили ся, а 17 легко.

— На заг. зборах Підгірської Радї в Стрию дня 16. с. м. вибрано д-ра Єронема Калитовского головою, о Остапа Нижанковского містоголовою, д-ра Романа Церфецкого секретарєм, д-ра Антона Гарасимова скарбником, о. Евстахія Качмарского, Льва Левицкого, Андрія Берника виділовими, а Якіма Маркуса, Антона Яцкевича і Стефана Козака заступниками виділових.

— Фабрики локомотивів і залїзничих возів у Фльєрїдсдорфі, Вінер-Найштадт, Лїнци і в Празї з причини недостачі праці мусять віддалити багато робітників. Робітники тих фабрик вислали тому депутацію до Відня, яка була у мп. президента і міністрів скарбу, торговлі і залїзниць і представила їм ціле положенє. Міністер залїзниць відповів, що міністерство уложило програму інвестицій на 5 літ і радо єї переведе. З проєктованих замовлень нічого не вичеркнено, але поки що їх не видано. Міністер залїзниць заявив дальше, що як лише парламент ухвалить бюджетову пров. зорю, тоді безпроблемно буде замовлено 135 локомотивів і 117 тендерів, загальної вартости 15.100.000 К і 1411 возів за ціну 15.200.000 К. Президент міністрів вказав на те, що державні замовленя не вистанули би до повного zatrudненя фабрик; тому радше був би потрібний вивіз, але вивіз з причини торгово-полїтичного відокремленя Австрії є zagrożений.

— Управа рижу, як виявляє ся з останних проб цілком можлива на Україні. Сего 1909 року проби над культурою рижу робили ся коло Темрюка, на Кубані (темрюкский відділ — майже чисто український, по переп. 1897 р. там було 79 проц. Українців) у плавнях. Засїяно коло ¼ десятиани, а зібрано 40 пуд. зерна. Колиб обробляти землю як слїд, то десятина може дати до 500 пуд. зерна, яке на місяці коштує 4 карб. пуд. Солону місцеві люди охочо беруть для дованя худ. би й платять за неї 60 коп. пуд. Береги р. чки Кубані й плавні являють ся найкращим місцем для культури рижу. Навть Мала Азія, якої людність живе майже виключчо культурою рижу, не має таких щасливих кліматично-природних умов, як се місце Кубані. В сей час уже сїшно організує ся товариство для розведеня більших плянтацій рижу й для їх експлюатації на Кубані. На чолї товариства стоїть місцевий Турок.

— Зима йде. Від тижня маємо снїг, а нині ось вже санки появили ся в руху. Зима сего року має бути — як заповідають — дуже остра.

— Про славного співана тенора Карузо пишуть, що він походить з чєскої родини. До 8-го року житя він виховував ся в Празї, а потім виїхав з родичами до Італії і там виховував ся дальше в італійским дує і став італійцем. Ще тепер Карузо розуміє і трохи говорить по чєски Карузо має, як кождий смертельник, свої клопоти. Не давно хорував на гортанку і дав собі єї зоперувати. Лікар справив ся з операцією так, що Карузо не стратив голосу. Однак гонорар, який лікар зажадав, від'є ся Карузови за високий і тому віддав ту справу судови до порішеня. Другий клопіт мав Карузо з жінкою, яка залюбила ся в своїм шофері і уїкла. Тепер Карузо женить ся другий раз і бере гарну склепову панночку

яку пізнав в Медиолані. Вінчане має бути не-
бавком.

— Штудерні винаходи. За взором німецьких
почт мають бути в Австрії заведені автомати до
приймання поручених листів. Кілька таких авто-
матів уставлять на пробу на головних почтах у
Відні. Автомат по вкиненню відповідної квоти на
оплату і поручення (35 або 45 сот.) листу, прийме
лист і видасть посьвідку з числом і датою на-
дання. За пропавший лист поручений вкинений
до автомату почта буде платити 50 К. Почтові
експедиторки будуть мати в автоматах грізного
конкурента, згідно суперника. — Недавно по-
явився в продажі дуже простий а цінний при-
лад до запалювання, який може виперти з ужи-
вання запалки і сірники. Є се нікельована бляшана
коробочка величини коробочки на запалки. За
потисненням гвіздика відскакує вічко і в тій хвилі
запалює ся кнотик, наповнений бензиною. На пер-
ший погляд здає ся, що се якась чародійна са-
ла запалила лямпку, а се є лише прастаре кре-
сило з кремен м. Вічко відскакуючи в гору під
напором пружини, шарпає колісце кременне, яке
потирає ся о сталеву плитку і кидає спокійскор
на летну бензину, яка сейчас запалює ся і го-
рить, поки єї не загасить ся. Хто видає на сір-
ники денно 2 сот., або річно поверх 7 К, то при
уживанню сего запальника той видаєток зводить
ся до 3 К річно (запальник коштує в „Сокіль-
скім Базарі“ 2 К 50 с, а бензина 50 с на цілий
рік). По змopolізованню сірників змopolізовано
би також того рода запальники, бо инакше ніхто
не купував би сірників, а уживано би практич-
ніших і дешевших запальників.

— Воздухопластво в 1834 році. Теперішні воз-
душні кораблі нічого нового. Як показує ся, вла-
дили були в Парижі ще в 1834 р. воздушний
корабель, котрий дня 16. серпня згаданого року
мав забрати 17 осіб і полетіти з ними воздуха-
ми. Того дня зібрало ся було на Елізейських по-
лях около 2-ої год. по полудни множество лю-
дий. Все вже було готове до від'їзду, коли на-
раз бальон урвав шнур, котрим був прив'язаний,
підняв ся в гору, перевернувся там двічі, а
відтак в лоскотом пук у воздухі. Бальон той, чи
радне воздушний корабель називав ся „орел“ і
був на 130 стіп довгий а на 45 стіп високий.
Він був зроблений з якогось полотна, намаще-
ного покостом і вкритий сіткою зі шнурків. Бал-
лон був наповнений газом. Корабель, в котрий
мали пасажири сідати, був плетений з прута і
легко збудований та яких 90 стіп довгий а не
більше як 6 стіп широкий. До того корабля
були причіплені чотири воздушні колеса і два
колеса кермові. Колеса були за допомогою меха-
нізму так уладжені, що їх крила чи міхи можна
було наставити після потреби чи то до літання
в гору чи в долину, один або в другий бік.
Щоби бальон ставув, то хтось з ідучих мав на
линві спустити ся на землю і бальон прив'язати.
Винагідник того воздушного корабля обіцював
перелетіти на дві години з Парижа через море
до Льовдону. Може на щастя, бальон пук, зким
той воздушний корабель міг ще набрати паса-
жирів, а то було би прийшло до великої ката-
строфи.

— Затроєне тапетами. У Відні помер губер-
натор Тавзіг, а обдукація мощів виказала, що
він отруїв ся арсеником, який був примішкою
до краски на стінних тапетках.

— Грецький дефравдант. Атезькі дневники до-
носять, що головний касиєр державний, Кольо-
фієрі, пропав. Від кількох днів не являв ся в
бюрі, взявши собі листовну відпустку немовто
з причини недуги. Коли й по тім часі не при-
шов до каси, ані по оправдав своєї неприсутно-
сти, его заступник казав отворити касу. Каса
була пуста. Не було в ній ані одного гроша.
Кілько грошей повинно бути в касі, викаже слід-
ств., а тим часом нема навіть чим виплатити
пенсію урядникам.

Оповідки.

— Популярно-наукові виклади в Стрию. З ра-
хени тов-а „Міщанська Бесіда“ в Стрию відбу-
дуть ся в часі до Різдваких свят отсі викла-
ди: 1) Дня 28. с. м. від год пів до 6. вечером в
салі „Народного Дому“: а) Торжественне отво-
рене викладів в імени „Міщанської Бесіди“ д-ром
Романом Перфецьким; б) виклад проф. Гуменюка
на тему „Відроджене наук і людського знання“. 2)
Дня 4. і 5. грудня в салі „Народного Дому“
виклади п. Бронислава Бурбели на тему: „Ко-
нець свята з становища наука“. Виклад в не-
длію, 5. грудня с. р. розпінче ся о год. 7., а
відтак відбуде ся спациеровий концерт. 3) Дня
12. грудня в салі „Народного Дому“ від год пів
до 5. вечером виклад проф. Собчука на тему
„Короткий начерк історії фізики“. 4) Тогож дня
в „Брацькім Домі“ на Ланах від год пів до 5.
виклад п. Бр. Бурбели на тему: „Як видобу-
ваєсь вугле з нутра землі“. 5) Дня 19. грудня
в салі „Народного Дому“ від год год. пів до 5.
вечером виклад проф. Гуменюка на тему: „Роз-
вій української драми, ч. I.“ 6) Тойж неділі в

„Брацькім Домі“ на Ланах виклад д-ра Р. Пер-
фецького на тему: „Суть і значіне співництва
(кооперації). 7) Дня 2. січня 1910. в салі „На-
родного Дому“ від год пів до 5. вечером виклад
проф. Гуменюка на тему: „Розвій української
драм, часть II.“ 8) Тогож дня в „Брацькім Домі“
на Ланах від год. пів до 5. вечером виклад п.
Івана Максимчука на тему: „Богдан Хмельниц-
кий і его історичне значіне“.

— Пасічнице товариство. Основательські збори
русского „Пасічничого товариства“ відбудуть ся
у Львові дня 8. грудня в комнатах „Львівської
Руси“ (Ринок 10). Початок о 10 год рано. Ста-
тут вже уложений, отже по переведених нарадах
і виборі управи товариство буде могло зареє-
струвати ся. — О. Ніжанковскій, М. Гошовскій,
Волянскій, Герасимович, Дуткевич, Марцінкевич,
Михалевич.

Телеграми

з дня 26. листопада.

Відень. Часовиси доносять, що сойми будуть
скликані в грудні.

Відень. Голосоване над наглядними внесення-
ми, яке має пий відбутися, буде рішати про
долю парламенту.

Мадрид. Міністер війни заявив, що приго-
товляє ся відновленню воєнних в'юків іспанської
армії в Мелілі.

Петербург. „Нов. Время“ доносить, що
з огляду на можливість революції в Фінляндії
міністерство залізниць поручило, доповнити від-
діли залізничні на всіх залізницях.

Пошукує місця го заряду дому

особа інтелігентна, ва-
рить добре і займе ся
господаркою під адре-
сою „Будучність“ ро-
сте restante в Стани-
славові. 103(4—4)

Переписні листки

з погрудем Івана Ма-
зепи можна набувати
в адміністрації „Русла-
на“, в „Сокільскім Ба-
зарі“ або в книгарні
Тов-а ім. Шевченка у
Львові. Примірник 6 с.

Бюро учительське і службове

Марії Немчиновської, Львів, площа Академічна 3.

Для прикрашеня комнат і Читалехь!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картини Сластьона виконані в
артист. інституті Анґерера у Відні у ве-
личині 24+30 см. можна набути в кни-
гарні Наукового Товариства ім. Шевченка
у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без
пересилки, за 1 К з пересилкою (franco).
Прибуток з ровпродажи жертвував ради.
Ол. Барвінський на пам'ятник Т. Шев-
ченкови в Києві.

„Przegląd Krajowy“

dwutygodnik polityczny, społeczno-eko-
nomiczny i literacki o kierunku demo-
kratyczno-krajowym, poświęcony prze-
dewszystkiem sprawom kulturalnym
Ukrainy.

Передплата „Przegląd-у Krajowego“
вносить в Галичині: річно 18 К, пів-
річно 9 К, чвертьрічно 4 К 50 с.

Адреса Редакції і адміністрації:
Київ, Фундуклівська ч. 10, м. 14.

Важне для Селян!

Від 500 до 1500 К ма-
шина до виробу цемен-
тового промислу. Одна
машина виробляє дві
дахівки на раз, денно
500 штук. Цегол 1500
до 3000 штук денно.
На складі:

Дім комісово-тоговельний

І. Зубика

18(12-?) Львів, ул. Минарска ч. 2.

Товариство взаємного кредиту

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаємних обез-
печень „Дністер“ в р. 1895 на підставі
закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до
подвійної висоти уділу.

Цілю Товариства є уділюване кре-
диту своїм членам рільникам обезпече-
ним в „Дністрі“ від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без по-
тручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса
Дирекції Товариства в годинах урядо-
вих, від 8. до 2. год. в полудне.

Кonto в Щадницї почтової ч. 35.527.

Кonto жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 2.848.890.—

Удїли членські К 262.994.—

Позички уділені К 3.396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:20
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Боломні.	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:0	11:45*
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янона	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10*
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:20*	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:00
На Підзамче:					
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Виняк	8:07	—	11:19	3:25	9:39

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Гяшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Боломні	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	8:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	8:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B
Янона	8:20	10:10	1:37+	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	1:30B	5:50*	8:40B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Виняк	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим дру-
ком. — *) Лише в неділі і свята від 10/6 до 15/6. А) Лише
в неділі і свята від 1/6 до 21/6. — В) Лише в неділі
свята від 1/6 до 20/6. — В) В неділі і свята а від 1/6 до
30/6 шодень. — Г) Щоденно від 1/7 до 21/6. — З) Лише
в неділі.